

WO II-veteraan Frans van der Meer en Hedel was een 'stommititeit'

Frans van der Meer (93) uit Bergen op Zoom is veteraan van de Prinses Irene Brigade. Hij nam als 'aanvuller' in april 1945 deel aan de Slag om Hedel.

Foto's: Bram de Graaf, Fotografie; Milan Vermeulen

W

"Wir kommen durch", riepen de Duitsers. En daar kwamen ze. Tientallen, met ware doodsvrachting."

Het is maandag 23 april 1945. Frans van der Meer en van de Meeren van de 1e sectie, 1e peloton, 1e gevechtsgroep is 19 jaar als hij de vijand op zich af ziet komen. Hij is die nacht met de Prinses Irene Brigade westelijk van Hedel geland, aan de noordzijde van de Maas. Zes kilometer oostelijker bij Arem zijn Britse Royal Marines overgestoken. 'Ik lag in dekking achter een dijk en vuurde met mijn Lee Enfield-geveer. Er bloeiden overal gele bloemen. Elke keer als een Duitser zijn kop boven die gele bloemenzee uitstak, schoot ik. Ik stond er niet bij stil of ik iemand raakte. Het verbaasde me hoe fanatiek deze soldaten nog waren. De oorlog was immers zo goed als voorbij.'

Op 9 november 1944 meldt Frans zich aan bij het Militair Gezag als oorlogsrijwilliger. Twee weken ervoor is

De Maas over
Terwijl met de Duitsers wordt onderhandeld over een wapenstilstand, zodt er voedseltransporten naar hongerend West-Nederland kunnen plaatsvinden, krijgt de Prinses Irene Brigade het bevel om in de nacht van 22 op 23 april de Maas over te steken. Het doel is nog snel de Bommerwaard te bereiken. Omdat er tyfus heest, wordt daar nauwelijks Duitse tegenstand verwacht. Verkenningen in de nachten ervoor hebben dat bevestigd.

Gevechtsgroep 1 gaat als eerste. "Voor ik de Engelse stormboot instapte, deed ik een schietgebedje", zegt Van der Meer. "Zouden we worden beschoten? Maar rond een uur 's nachts kwamen we veilig aan land bij Paal 26, 1 tussen Hedel en Ammerzoden."

Het eerste peloton krijgt de opdracht de landingsplaats bezet te houden, de andere pelotons gaan Hedel in. "Het was een spookdorp. De verkenningsgroep had aangewezen waar mijnen en boobytraps lagen. Ook de Duitsers en bringun en droegen Engelse batledresses. We vonden het spannend en waren trots dat we iets konden betekenen."

Begin april 1945 wordt Frans met andere 'aanvullers' naar de frontlinie bij Den Bosch gestuurd. De Prinses Irene Brigade is hier vanuit Zeeland naartoe gedringd, als onderdeel van de Britse 11de Brigade. De 'aanvullers' vervangen honderd geharde machiniers die bij de Irenebrigade hadden gediend en die nu naar de Verenigde Staten vertrekten om nog verdere opleiding bij te kunnen dragen aan de bevrijding van Nederlands-Indië. Frans is de enige nieuweling in zijn peloton. "We werden 'eigen teelk' genoemd. Ik heb nooit gemerkt dat ervaren soldaten – de meeste waren in augustus 1944 in Normandië geland – op ons neerkijken. Later is daar veel over gesproken. We zouden onvoldoende zijn getraind en niet eens met handgranaten overweg hebben gekund. Onzin."

OVER

Frans van der Meer

Tijdens de Duitse bezetting duikt de 18-jarige Frans uit Bergen op Zoom onder omdat hij niet voor de vijand wenst te werken. Als zijn stad in oktober 1944 is bevrijd, treedt hij vrijwillig in dienst van de Prinses Irene Brigade. Hij neemt eind april 1945 deel aan de gevechten om Hedel. Na de oorlog doortoopt hij de mijnschool en is tot 1947 sergeant-instructeur bij diverse Landmachtonderdelen, daarna wordt hij veldingmeester. Van der Meer is secretaris van de Vereniging van Oud Strijders van de Koninklijke Nederlandse Brigade Prinses Irene (VOS KNBP), die momenteel bestaat uit dertig leden. Met zijn vrouw Isabel woont hij in Bergen op Zoom.

zelf hadden gevaarlijke plekken gemarkeerd; ze waren duidelijk verrast.'

Rond 7:30 maakt het peloton van Frans vuurcontact met een aantal Duitsers vanuit de richting Ammerzoden. 'Maar tot een grote confrontatie kwam het niet.'

Duitse tegenaanval

De echte gevechten breken pas rond het middaguur uit als de bij de 116de Brigade ingedeelde Royal Marines zich hebben moeten terugtrekken en alle Duitsers zich op de Nederlandse stellingen richten. Inmiddels is het haventje van Hedel door genisten vrijgemaakt en zijn versterkingen aangevoerd. Ondersteund door hevig artillerie- en mortiervuur weten de Duitsers Hedel binnen te dringen. Het 1e peloton van Frans krijgt het bevel ze te verdrijven. 'Onze artillerie aan de overkant van de Maas maakte de weg vrij. Daarna gingen we met de bajonet op het geweer de huizen langs en gooiden er handgranaten in. De achtergebleven Duitsers gingen er snel vandoor. Ik zag van alles langs me heen vliegen, want zij gooiden natuurlijk ook granaten. Maar ik ging door. Het is jij of hij. Angst voelde ik niet. Onze pelotonscommandant, sergeant-majoor De Bruin, ging voorop – dat scheelde. Een grote, zware man. Beresterk. Hij pakte die Duitsers gewoon op en gooiden ze

tegen de muur.'

Enkele Duitsers verschuilen zich in de hervormde kerk. 'Onder aanvoering van kapitein De Roos van het 3e peloton is de kerk bestormd. In man-tot-man gevechten werden ze

'Het voelt alsof ze ons toen nog iets wilden gunnen, maar het werd misgunnen'

verdreven. We maakten een paar krijgsgevangenen, die ik naar het haventje begeleidde. Veel van hen waren jonger dan ik.'

Terugtrekken

Hoewel de Engelsen zijn vertrokken, moeten de Irene-mannen het brughoofd vasthouden. Na een relatief rustige dinsdag doen de Duitsers op woensdag 25 april vroeg een nieuwe poging hen te verdrijven. Frans ligt in stelling in een boerderij. 'Het dak vatte vlam. Even raakte ik in paniek: hoe kom ik hier uit? Doordat er buiten dekingsvuur werd gegeven, ontsnapten we. Ik ben sindsdien doodsbang voor brand.'

Nadat de aanval wordt afgeslagen, krijgen ook de Nederlanders het bevel tot terugtrekking over de Maas.

Blijven zou de aanstaande wapenstilstand in gevaar brengen. 'Er werd flink gemopperd. We waren aan de winnende hand en wilden Nederland bevrijden.' Aan Duitse kant zijn zo'n tweehonderd soldaten gesneuveld, de Prinses Irene Brigade betreurt twaalf doden.

Na de strijd mag Frans met verlof. 'Thuis roken ze dat ik aan het front was geweest, ik mocht van Isabel niet knuffelen. Iedereen vond me een held, maar zo voelde ik me totaal niet. Ik beseftte: ik ben goed weggekomen.' 'Hij was in een paar weken volwassen geworden', zegt Isabel nu. 'Sinds Hedel ben ik serieus', zegt Van der Meeren zelf.

Tevergeefs

Achteraf heeft Frans zich vaak afgevraagd wat het nut is geweest van de actie bij Hedel. Is die bedacht om de Prinses Irene Brigade toch een aandeel in de bevrijding van Nederland te geven? 'Bij Tilburg kregen de Schotten de eer van het bevrijden van de stad,' zegt Van der Meeren. 'Terwijl wij de gevechten hadden gevoerd. Tijdens Market Garden hebben we alleen de brug bij Grave verdedigd. Toen we na de Duitse capitulatie naar Den Haag optrokken, waren de mensen langs de weg stomverbaasd dat wij Nederlanders waren. Niemand wist van ons bestaan.'

Sinds 1945 is Van der Meeren regelmatig terug geweest in Hedel. Afgelopen november nog, toen het invasiekoord opnieuw werd uitgereikt aan onderofficieren van de Fuseliers, die het vaandel en de tradities van de Prinses Irene Brigade hebben overgenomen. 'Elke keer als ik de Hedelse brug passeer, denk ik aan die twaalf doden en de gevechten. Het voelt alsof ze ons toen nog iets wilde gunnen, maar het werd misgunnen. Want hoeveel ellende en verdriet heeft het niet teweeggebracht zo kort voor de bevrijding? Hedel was een stommiteit.' ■